

Ètica en el dia a dia

Document de voluntats anticipades:

A qui, on i quan?

JULIOL 2016

Autoria:

Yesly Esthepannie Carlos Márquez

COL·LEGI OFICIAL
INFERMERES I INFERMERS
BARCELONA

Descripció del cas

L'Emma és una infermera de la unitat de Pneumologia d'un hospital de referència de Catalunya. Fa poc va participar en una activitat de formació sobre el document de voluntats anticipades (DVA). A la seva unitat atén a persones amb problemes crònics de salut. Un d'ells és en Lluís que està ingressat per un agreujament de la seva malaltia respiratòria. Un dia mentre parla amb ell, per completar la història clínica, li pregunta si sap què és el document de voluntats anticipades. En Lluís diu que no i li demana que li expliqui. L'Emma li explica i li dóna una còpia del document perquè s'ho miri amb més tranquil·litat. Al cap d'uns dies en Lluís li diu que des del dia que li va presentar el document de voluntats anticipades no deixa de pensar en la mort i en la idea que es morirà d'aquí poc i això no el deixa dormir.

Anàlisi de la situació

L'Emma es troba amb un problema ètic. No sap si ha fet bé donant-li el DVA. Ella sap que si en Lluís pateix una descompensació respiratòria greu li pot ser molt difícil participar en les decisions de tractament o cures, i per garantir que es respecti la seva voluntat, si arriba el moment que ell no pot expressar-se, li ha ofert el DVA. D'aquesta manera vol fomentar l'autonomia ajudant-lo a que participi activament en la presa de decisions, fins i tot si no es pot comunicar. També vol promocionar que la resta de l'equip ho respecti.

Però en aquest cas, la resposta ha estat inesperada. El fet de plantejar el DVA ha implicat que en Lluís fos més conscient que la insuficiència respiratòria que pateix es pot agreujar i fins i tot pot comporta-li la mort, i això s'ha convertit en una font d'angoixa perquè ha situat en Lluís davant el seu probable fi de vida. Segurament mai n'havia parlat de forma oberta i al plantejar la possibilitat de fer el document, ha donat peu a que en Lluís pensi en la mort com un fet imminent.

Ha fet bé l'Emma en presentar el document de voluntats anticipades? Com pot l'Emma millorar la seva cura?

Repte ètic: Què puc fer?

Encara que la mort és un esdeveniment natural moltes vegades les persones no han pensat en la pròpia mort, ni com voldrien que fos el seu fi de vida. Si és conseqüència d'una situació de malaltia: quins tractaments o cures acceptarien i quins no, en quines condicions, en quines persones confiarien i quines actuacions que entren o no dins de la seva cultura i creences.

Per això proposar fer el DVA implica que la persona prendrà consciència de que la pròpia mort pot arribar i que pot perdre la capacitat d'expressar-se. Els sentiments de por, de ràbia, d'angoixa poden estar molt presents. També els sentiments envers la família o les persones estimades, ja que també se li demana que pensi en el seu representant i això pot ser font d'inquietud i angoixa en funció de la xarxa familiar i social de la persona.

El DVA és molt més que omplir un document i per millorar la cura caldria:

- Establir una comunicació empàtica perquè en Lluís expressi els pensaments i pors que el DVA l'hi ha generat i l'ajudar-lo a identificar els aspectes que l'angoixen. Reformular amb ell l'objectiu del DVA i, si cal, llegir junts el document per entendre la proposta que fa.
- Plantejar la situació a l'equip i fer una valoració de la situació concreta d'en Lluís. En funció de la relació establerta amb ell, posar-se d'acord en qui és el professional més adient per donar-li la informació sobre el seu pronòstic. La resta de membres han d'estar preparats per a respondre a possibles dubtes o qüestions i proposar-li l'ajut psicològic, si cal.
- Donar informació, partint sempre del que en Lluís vol saber de forma sincera, amb un llenguatge apropiat, amb el temps necessari, deixant-lo parlar, aclarint dubtes i escoltant.
- Encoratjar en Lluís a pensar en la possible situació, en els valors i les preferències que té i que vol que es tinguin en compte durant la seva atenció.
- Animar en Lluís a parlar amb la seva família, a escollir els membres que el poden entendre i pensar en qui pot ser el seu representant. Posar-se a la seva disposició per parlar amb la família, si cal.

- Proposar a l'equip d'incorporar la informació sobre el DVA en els plans d'atenció i treballar per a la detecció de persones que poden ser candidates a fer un DVA.

Els valors relacionats amb aquest cas són els de **responsabilitat, autonomia i compromís professional**.

Final de vida

Article 27: La infermera, en el marc de la legislació vigent, vetlla perquè en el procés de final de vida es respectin les creences i valors que han donat sentit a la vida de la persona atesa i perquè mori d'acord amb el propi ideal de bona mort.

Article 30: La infermera vetlla, en el marc de la legislació vigent, perquè es respecti la planificació anticipada de decisions sanitàries o les voluntats anticipades, en el cas que la persona atesa així ho hagi expressat i/o disposat.

Informació i consentiment informat:

Article 40: La infermera promou la planificació anticipada de les decisions sanitàries i/o de les voluntats anticipades i vetlla perquè es respectin, en el marc de la legislació vigent.

Seguretat de la persona atesa:

Article 22: La infermera té l'obligació de reconèixer els error comesos, posar tots els mitjans que estiguin al seu abast per prevenir o minimitzar els prejudicis que se'n puguin derivar, i prendre les mesures necessàries per corregir les causes que l'han conduït a l'error.

Relació amb els col·legues, l'equip de cures i l'equip de salut:

Article 64: Les relacions entre la infermera i els membres de l'equip de cures i de l'equip de salut s'han de basar en el respecte mutu, la col·laboració i el reconeixement de les pròpies responsabilitats i/o competències professionals.